

РОЗДІЛ II. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

УДК 159.9

К. А. Андросович

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ

У статті представлено аналіз показників соціально-психологічної адаптації до та після впровадження розробленої автором програми тренінгових занять, яка була включена до навчально-виховного процесу ПТНЗ. З використанням математичного аналізу (t-критерій Ст'юдента для залежних вибірок) було підтверджено результативність програми на значимому рівні.

Ключові слова: адаптація, соціальний статус, психічні стани, професійний лицей.

Постановка проблеми. На сьогодні в Україні складається певна соціально-економічна ситуація, яка потребує появи висококваліфікованих робітників, здатних створювати якісні продукти та послуги, які б задовольняли потреби суспільства. Але щорічно меншає кількість випускників професійно-технічних навчальних закладів (далі ПТНЗ), які мають бажання працювати за здобутою спеціальністю. Ускладнює процес соціальної адаптації певний контингент учнівської молоді, що навчається в ПТНЗ: це діти з неблагополучних сімей, педагогічно занедбані, учні з проявами девіантної поведінки. Низький рівень навчально-виробничого оснащення також не сприяє соціальній адаптації, оскільки отриманні на такій базі професійні навички не можуть конкурувати в подальшому із сучасним професійним виробництвом. Усі ці фактори призводять до ряду соціальних та психологічних труднощів учнів, особливо на першому році навчання, з якими повинен працювати практичний психолог. У численних ПТНЗ ще й відсутня посада практичного психолога й часто соціального педагога намагається взяти на себе його обов'язки. Все це негативно впливає на соціальну адаптацію першокурсників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціальну адаптацію, як активний, складний, суперечливий процес, досліджували радянські філософи (Ю. Ган, М. Кджанян, І. Милославова, Л. Растова), психологи (Л. Виготський, І. Кряжева, О. Леонтьєв). Теоретико-методологічне осмислення проблеми соціальної адаптації особистості закладено в працях зарубіжних вчених (Г. Айзенк, Г. Гартман, Р. Мертон, Т. Шибутані, Г. Селліван, К. Роджерс та Р. Даймонд та ін.). Завдяки радянським вченим, таким як О. Кондратюк, Н. Ничкало, М. Поплавський, Є. Ковальчук, з'явилася низка досліджень із різних аспектів виховання, адаптації, профілактики девіантної поведінки серед учнівської молоді, випускників ПТНЗ. Соціально-педагогічну парадигму теорії соціальної адаптації та соціалізації особистості заклали та

розвивають українські та російські вчені – О. Безпалько, О. Власова [1], Л. Буєва, Л. Ваховський, І. Зверєва, Л. Коваль, А. Мудрик, О. Песоцька, А. Рижанова, С. Харченко.

Соціально-психологічну адаптацію особистості у структурі професійної ідентичності досліджує К. Петраш [2].

К. Абрамов досліджував умови оптимізації процесу соціально-психологічної адаптації різних молодіжних соціальних груп. Він виділив наступні умови: а) реалізацію системи психологічної підтримки; б) врахування специфіки адаптаційного ресурсу молоді у різних за статусом соціальних групах; в) синхронізація зусиль державних структур та суспільства по забезпеченню більш сприятливого соціокультурного та економічного простору для професійної та особистісної самореалізації молоді [3]. Проблеми адаптації, виховання учнів ПТНЗ присвячено праці останніх років таких дослідників: Л. Бабенко, Г. Золотова, І. Сохнович, Л. Кримчак, В. Ковальчук, О. Макаренко, Л. Фридман, Ю. Колочан та ін. [4]. Науковці досліджують різноманітні аспекти виховання, специфіку соціального становлення та розвитку учнів ПТНЗ, адаптацію останніх, зокрема – сиріт, до навчального процесу. Проте проблема соціальної адаптації першокурсників з соціально-психологічної позиції є недостатньо дослідженою. Визначення психологічних основ соціальної адаптації першокурсників ПТНЗ залишається поза науковою увагою.

Аналіз сучасних умов, до яких потрапляє першокурсник ПТНЗ, свідчить про необхідність забезпечення сприятливого адаптаційного періоду та браку науково обґрунтованих та експериментально перевічених психолого-педагогічних умов.

Мета статті полягає у виявленні груп учнів із певним соціальним статусом, для яких програма є найбільш результативною.

Виклад основного матеріалу. Вибірка дослідження складає 251 учнів, які навчаються на першому

курсі ПТНЗ м. Києва, м. Борисполя, м. Кіровограда. За методикою «Діагностика психічних станів, Г. Айзенк» були виявлені показники тривожності, агресивності, фрустрації та ригідності (табл. 1). Для порівняння середніх значень використовувався t-критерій

Ст'юдента для залежних вибірок. Вибір останнього аргументувався великим обсягом вибірки (N=251), гомогенністю дисперсій та нормальністю розподілу. Статистично значущі відмінності встановлювались на рівні 0,05.

Таблиця 1

Середні показники психічних станів до і після проведення тренінгів

Показники психічних станів	До тренінгів	Після тренінгів
Тривожність	7,43	6,67
Фрустрація	7,29	6,82
Агресивність	8,22	7,42
Ригідність	8,32	7,69

Порівняння показників тривожності, фрустрації, агресивності та ригідності вказує на їх зменшення після проведення тренінгових занять (sig<0,05). Проте таку тенденцію не можна розглядати без аналізу кон-

кретного впливу проведеної тренінгової програми на осіб з різними соціальними статусами («активні», «пасивні», «відторгнуті», «ізолювані», «у зоні ризику»).

Таблиця 2

Середні значення показників психічних станів серед осіб із соціальним статусом «активні» до і після тренінгів

Показники психічних станів	До тренінгів	Після тренінгів
Тривожність	7,30	6,8
Фрустрація	7,05	6,1
Агресивність	8,09	7,8
Ригідність	8,50	8,0

Як видно з таблиці 2, після проведення тренінгових занять у осіб із соціальним статусом «активні» знизилися середні показники з усіх вимірюваних характеристик. Найвні зміни в показниках тривожності, ригідності та фрустрації – вони суттєво впали (sig<0,05). Показники агресивності на статистично значущому рівні не змінилися (sig>0,05). Це швидше свідчить про переважну відсутність агресивності як визначної риси у цих осіб, аніж про недолік у тренін-

говій програмі.

Можна зробити висновок про значний позитивний вплив тренінгової програми на осіб із соціальним статусом «активні». Так, у результаті занять у них зменшилася тривожність та фрустрація, також вони усвідомили та знайшли нові способи вирішення складних ситуацій, що знайшло вираження в зменшенні їх ригідності.

Таблиця 3

Середні значення показників психічних станів серед осіб із соціальним статусом «пасивні» до і після тренінгів

Показники психічних станів	До тренінгів	Після тренінгів
Тривожність	7,77	7,01
Фрустрація	7,99	7,6
Агресивність	7,82	7,3
Ригідність	7,97	7,5

Можна виділити покращення показників психічних станів для першокурсників із соціальним статусом «пасивні», внаслідок проведеної тренінгової програми, а саме: зменшилися показники тривожності (з 7,72 до 7,01), фрустрації (з 7,99 до 7,6), агресивності

(з 7,82 до 7,3) та ригідності (з 7,97 до 7,5) (табл.3). Відмінності статистично значущі на рівні sig<0,05. Такі зміни свідчать про позитивний вплив тренінгів на даних учнів.

Таблиця 4

Середні значення показників психічних станів серед осіб із соціальним статусом «відторгнуті» до і після тренінгів

Показники психічних станів	До тренінгів	Після тренінгів
Тривожність	7,00	6,8
Фрустрація	13,00	9,0
Агресивність	12,00	9,8
Ригідність	10,00	8,1

Тренінгові заняття позитивно вплинули на першокурсників із соціальним статусом «відторгнути» (табл.4). У них сильно знизилися середні показники фрустрації (з 13 до 9), агресивності (з 12 до 9,8) та ригідності (з 10 до 8,1). Статистично значуща відмінність в показниках тривожності до та після проведення тренінгових занять відсутня.

Тренінгові заняття були дуже корисними для уч-

нів із соціальним статусом «відторгнути», оскільки суттєво знизилися характеристики, які перешкоджають ефективній соціально-психологічній адаптації. Ймовірно, цей результат в подальшому призведе до зміни їхнього соціального статусу на більш ефективний в контексті ефективного пристосування до внутрішньогрупових умов.

Таблиця 5

Середні значення показників психічних станів серед осіб із соціальним статусом «ізолювані» до і після тренінгів

Показники психічних станів	До	Після
Тривожність	7,91	6,0
Фрустрація	7,57	6,2
Агресивність	9,28	6,3
Ригідність	8,24	6,0

Після проведення тренінгових занять у осіб із соціальним статусом «ізолювані» на статистично значущому рівні ($\text{sig} < 0,05$) знизилися середні показники з тривожності (з 7,91 до 6,0), фрустрації (з 7,57 до 6,2), агресивності (з 9,28 до 6,3) та ригідності (з 8,24 до 6,0). Зміни показників суттєві, що свідчить про сильний позитивний вплив тренінгових занять. Мож-

ливо, дана програма не тільки зменшила емоційний дискомфорт, викликаний впливом таким соціальним положенням, а й спричинила певні особистісні зміни, які в подальшому можуть полегшити набуття цими особистостями іншого, більш прийняттого соціального статусу.

Таблиця 6

Середні значення показників психічних станів серед осіб із соціальним статусом «в зоні ризику» до і після тренінгів

Показники психічних станів	До	Після
Тривожність	6,45	6,9
Фрустрація	7,19	6,3
Агресивність	8,87	6,1
Ригідність	6,55	6,0

Проведення тренінгової програми дало не зовсім очікувані результати для осіб із соціальним статусом «у зоні ризику» (табл. 6). Змінилися усі середні показники ($\text{sig} < 0,05$), причому показник тривожності зазнав мінімальних змін, натомість на фоні зменшення ригідності підвищилися показники агресивності та фрустрації. Так, середній показник ригідності впав із 6,55 до 6,0; з агресивності з 8,87 до 6,1 та фрустрації з 7,19 до 6,3, а тривожність, навпаки, збільшилася з 6,45 до 6,9.

Така зміна рівня тривожності могла б свідчити про хитби у тренінговій програмі, але можливе і інше пояснення. Ймовірно, що особи зі статусом «у зоні ризику» усвідомили хиткість свого становища, а позитивне зменшення показників по рівням ригідності, фрустрації, і особливо – сильне зменшення агресивності показує не тільки зменшення негативного впливу перебування в такому соціальному статусі, а й коригування своєї поведінки для більш ефективної адаптації в групі.

Таблиця 7

Середні значення з показників соціально-психологічної адаптації загалом по вибірці

Показники	До тренінгів	Після тренінгів
Адаптивність	115,9	115,2
Дезадаптивність	79,8	78,8
Неприйняття інших	14,9	10,9
Прийняття інших	19,5	17,2
Прийняття себе	34,8	36,1
Неприйняття себе	15,2	10
Емоційний комфорт	21,5	24,4
Емоційний дискомфорт	14,8	13,0
Внутрішній контроль	37,5	36,8
Зовнішній контроль	21,3	20,9
Домінування	8,00	7,89

Порівняння результатів проведених методик до і після проведення тренінгової програми свідчить, що дана програма є особливо ефективною в роботі з особами, що мають негативний соціальний статус, такий як «відторгнуті», «ізолювані» та «в зоні ризику». Вона не тільки знижує рівні тривожності, ригідності, агресивності та фрустрації, а й надає особам із даних груп ресурс для змін свого статусу на більш позитивний та сприятливий.

На наступному етапі дослідження перевіряємо гіпотезу про ефективність тренінгових занять в контексті успішної соціально-психологічної адаптації. Для цього перевіряємо середні значення показників методики «Опитувальник соціально-психологічної адаптації К. Роджерса – Р. Даймонда», адаптований А. К. Осницьким, як загалом по вибірці, так і окремо по групах за соціальним статусом (таблиця 7). Для порівняння середніх значень використовувався t-критерій Ст'юдента для залежних вибірок. Вибір останнього аргументувався великим обсягом вибірки

(N=251), гомогенністю дисперсій та нормальністю розподілу. Статистично значущі відмінності встановлювались на рівні 0,05.

Наслідком проведених тренінгів стало зменшення таких показників, як дезадаптивність, неприйняття інших, неприйняття себе, емоційний дискомфорт, внутрішній контроль, зовнішній контроль, домінування ($\text{sig}<0,05$). Між іншими шкалами статистично значущих відмінностей виявлено не було.

Збільшилися середні значення за показниками: прийняття себе, прийняття інших, емоційний комфорт ($\text{sig}<0,05$).

Враховуючи біполярність цих характеристик, можна зробити наступний висновок: тренінгова програма здійснила значний вплив на сферу соціальних відносин (основні включені характеристики – прийняття себе, прийняття інших), на емоційну сферу (збільшення емоційного комфорту) та на адаптивність (значимо зменшилися показники з дезадаптивності).

Таблиця 8

Порівняння середніх значень за показниками соціально-психологічної адаптації для груп осіб із соціальним статусом «активні»

Показники	До тренінгів	Після тренінгів
Адаптивність	114,92	115
Дезадаптивність	79,16	78
Неприйняття інших	14,55	10,2
Прийняття інших	18,5	17,4
Прийняття себе	35,04	38,1
Неприйняття себе	14,85	12,5
Емоційний комфорт	21,19	22
Емоційний дискомфорт	14,97	13,5
Внутрішній контроль	36,25	36
Зовнішній контроль	21	20
Домінування	8,2	8

У подальшому вважаємо доцільним визначити вплив тренінгової програми на осіб із різними соціальними статусами.

Таблиця 9

Порівняння середніх значень показників соціально-психологічної адаптації для груп осіб з соціальним статусом «пасивні»

Показники	До тренінгів	Після тренінгів
Адаптивність	99,39	100,9
Дезадаптивність	80,87	80,1
Неприйняття інших	14,72	10,2
Прийняття інших	15,68	18,5
Прийняття себе	32,17	36,1
Неприйняття себе	16,51	14,1
Емоційний комфорт	17,00	20
Емоційний дискомфорт	24,00	21,1
Внутрішній контроль	34,00	33,1
Зовнішній контроль	20,00	19
Домінування	18,75	18

Проведена тренінгова програма позначилася на середніх значеннях у осіб із соціальним статусом «активні», таким чином: знизилася дезадаптивності, неприйняття інших, неприйняття себе, емо-

ційному дискомфорту та прагненню до домінування; збільшилися показники по прийнятті себе та емоційному комфорту ($\text{sig} < 0,05$). Серед інших показників статистично значущих відмінностей виявлено не було (таблиця 8).

Після тренінгової програми показники з наведених характеристик у осіб із соціальним статусом «пасивні» змінилися таким чином: зменшилися – по неприйняттю інших, неприйняттю себе, зовнішньому

контролю та емоційному дискомфорту; збільшилися по характеристикам прийняття інших, прийняття себе та емоційного комфорту. Серед інших показників статистично значущих відмінностей виявлено не було (табл. 9).

Як ми бачимо, найбільшого ефекту серед осіб із соціальним статусом «пасивні» вдалось досягти за показниками прийняття себе та прийняття інших.

Таблиця 10

Порівняння середніх значень показників соціально-психологічної адаптації для груп осіб з соціальним статусом «відторгнуті»

Показники	До тренінгів	Після тренінгів
Адаптивність	133	138
Деадаптивність	92	78
Неприйняття інших	17	13
Прийняття інших	24	27
Прийняття себе	34	38
Неприйняття себе	20	17,8
Емоційний комфорт	27	29
Емоційний дискомфорт	24	22
Внутрішній контроль	47	45
Зовнішній контроль	20	20
Домінування	7,99	8

Як видно з таблиці 10, порівняння середніх значень характеристик у осіб із соціальним статусом «відторгнуті» до і після проведення тренінгів дало наступні результати: зменшилися показники з дезадаптивності, неприйняття інших, неприйняття себе, емоційного дискомфорту та внутрішнього контролю; збільшилися показники з адаптивності, прийняття інших, прийняття себе та емоційного комфорту. За іншими показниками статистично значущих відмінностей не виявлено.

Значні зміни за характеристикам адаптивність/деадаптивність, прийняття себе та прийняття

інших дають змогу зробити висновок про високу ефективність даної тренінгової програми для осіб із соціальним статусом «відторгнуті».

Наслідком проведеної програми для осіб із соціальним статусом «ізолювані» стали такі зміни середніх значень: зменшилися показники з дезадаптивності, неприйняття інших, неприйняття себе, емоційного дискомфорту; збільшилися – з адаптивності, прийняття інших, емоційний комфорт (табл. 11).

За іншими показниками статистично значущих відмінностей виявлено не було.

Таблиця 11

Порівняння середніх значень показників соціально-психологічної адаптації для груп учнів із соціальним статусом «ізолювані»

Показники	До тренінгів	Після тренінгів
Адаптивність	129,72	131
Деадаптивність	81,93	76
Неприйняття інших	15,30	12
Прийняття інших	20,88	25
Прийняття себе	37,84	38
Неприйняття себе	15,76	12
Емоційний комфорт	23,61	27
Емоційний дискомфорт	14,22	12
Внутрішній контроль	43,77	45
Зовнішній контроль	17	16,7
Домінування	6,6	6,7

Результатом проведеної тренінгової програми для осіб із соціальним статусом «ізолювані» стало

поліпшення адаптаційного потенціалу та покращення загального емоційного стану.

Таблиця 12

**Порівняння середніх значень показників соціально-психологічної адаптації
для груп осіб з соціальним статусом «у групі ризику»**

Показники	До тренінгів	Після тренінгів
Адаптивність	118,32	125
Деадаптивність	82,2	78
Неприйняття інших	15,81	13
Прийняття інших	20,5	24
Прийняття себе	34,75	36,8
Неприйняття себе	15,51	15
Емоційний комфорт	22,24	25
Емоційний дискомфорт	15,18	11
Внутрішній контроль	38,63	40
Зовнішній контроль	15	15,7
Домінування	8	7,8

Як видно з таблиці 12, у осіб із соціальним статусом «в зоні ризику» після проведення програми тренінгових занять зазнали змін показники з наступних характеристик: зменшилися показники дезадаптивності, неприйняття інших, емоційного дискомфорту, домінування; збільшилися: адаптивності, прийняття інших, прийняття себе, емоційного комфорту.

Таким чином, у осіб із соціальним статусом «в зоні ризику» тренінги сприяли розвитку здатності до ефективної адаптивності, покращили прийняття як себе, так і соціального оточення, поліпшили загальноприналежності до певного соціального статусу. Так, найбільш ефективною дана програма є для осіб, які мають соціальні статуси «відторгнуті», «ізольовані», «в зоні ризику». Це логічно, оскільки саме ці групи мають найбільші проблеми в контексті соціально-психологічної адаптації, що найбільше проявляється в міжособистісних стосунках. На інші, більш благополучні групи («активні», «пасивні») тренінгова програма хоч і мала вплив, але не такий значний, як на попередні. Якщо припустити, що соціальні статуси проранжовані за рівнем успішності соціально-

ний емоційний стан.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Тренінгова програма значною мірою сприяє ефективній соціально-психологічній адаптації студентів професійного ліцею. Цей ефект, в першу чергу, в підвищенні загального рівня адаптивності. Окрім того, зазнали позитивних змін такі важливі характеристики соціально-психологічної адаптації, як прийняття себе, прийняття інших та емоційний комфорт. Але слід зазначити, що тренінгова програма по-різному впливала на осіб, в залежності від їх психологічної адаптації в порядку: «в зоні ризику» – «відторгнуті» – «ізольовані» – «пасивні» – «активні» (від найменш пристосованих до найбільш), то ефективність впливу тренінгових програм знаходиться в логарифмічній залежності від попередньої успішності соціально-психологічної адаптації, яка проявляється в приналежності до певного соціального статусу. Дані цього дослідження відкривають перспективу для подальшого вивчення «проблемних» груп учнів та ефективних методів процесу соціально-психологічної адаптації в умовах профтехосвіти

ЛІТЕРАТУРА

1. Власова О. І. Психологія соціальних здібностей: структура, динаміка, чинники розвитку: монографія / О. І. Власова; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Київський університет, 2005. – 307 с.

2. Петраш К. А. Социально-психологическая адаптация личности в структуре профессиональной идентичности на разных этапах профессионализации: Автореф. дис. канд. псих. наук: 19.00.05: Курск, 2009. – 28с.

3. Абрамов К. В. Особенности социально-психологической адаптации молодежи в трансформирующемся обществе: Дис. канд. психол. наук: 19.00.05 – Социальная психология. – Москва, 2011 – 207 с.

4. Колочан Ю. В. Педагогичні умови соціальної адаптації учнів професійно-технічних навчальних закладів: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.05: Луганськ, 2009. – 22с.

REFERENCES

1. Vlasova, O.I. (2005). *Psikhologiiia sotsialnikh zdibnostei: struktura, dinamika, chynnyky rozvytku [Psychology of social skills: structure, dynamics, factors of development]*. Kyiv: Kyivskiy universitet [in Ukrainian].

2. Petrash, K.A. (2009). *Sotsialno-psikhologicheskaiia adaptatsiia lichnosti v strukture professionalnoi identichnosti na raznykh etapakh professionalizatsii [Socio-psychological adaptation of personality in the structure of professional identity at the different stages of the professionalization]*. Extended abstract of candidate's thesis. Kurks [in Russian].

3. Abramov K. V. *Osobennosti sotsialno-psikhologicheskoi adaptatsii molodezhi v transformiruyemom obshchestve: Dis. kand. psikh. nauk: 19.00.05 – Sotsialnaya psikhologiya. – Moskva, 2011 – 207 s.*

4. Kolochan Yu. V. *Pedagogicheskiye umovy sotsialnoy adaptatsii uchivnykh professiynno-tekhnichnykh navchalnykh zakladov: Avtoref. dis. kand. ped. nauk: 13.00.05: Lugansk, 2009. – 22s.*

3. Abramov, K.V. (2011). *Osobennosti sotsialno-psikhologicheskoi adaptatsii molodezhi v transformiruiushchetsia obshchestve [Features of the socio-psychological adaptation of young people in transforming society]*. Candidate`s thesis. Moscow [in Russian].

4. Kolochan, U.V. (2009). *Pedahohichni umovy sotsialnoi adaptatsii uchniv profesiino-tekhnichnyh navchalnyh zakladiv [Pedagogical conditions of social adaptation of students of vocational schools]*. Extended abstract of candidate`s thesis. Luhansk [in Ukrainian].

К. А. Андросович

АНАЛИЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ПРОГРАММЫ СОЦИАЛЬНОЙ АДАПТАЦИИ

В статье представлен анализ показателей социально-психологической адаптации до и после внедрения разработанной автором программы тренинговых занятий, которая была включена в учебно-воспитательный процесс профессионального лицея. С использованием математического анализа (t-критерий Стьюдента для зависимых выборок) было подтверждено результативность программы на значимом уровне.

Ключевые слова: адаптация, социальный статус, тревожность, агрессивность, фрустрация, ригидность.

К. А. Androsovych

ANALYSIS OF EFFECTIVENESS OF SOCIAL ADAPTATION PROGRAMS

This article presents analysis of socio-psychological adaptation before and after implementation of the program developed by the author of the training sessions, which was included in the educational process of professional lyceum. Using mathematical analysis (t-Student's test for dependent samples) confirmed the effectiveness of the program at significant level. Summarizing we can say that the training program contributes significantly to effective social and psychological adaptation of professional lyceum students. This effect is primarily to improve the overall level of adaptability. In addition, experienced positive changes are important characteristics of social and psychological adaptation as acceptance of self, acceptance of others and emotional comfort. But it should be noted that the training program affected differently on individuals based on their membership in a certain social status. Thus, the most effective this program is for individuals who have social status "social outcast", "isolated", "at risk." This is logical because these groups have a major problem in the context of social and psychological adaptation, most evident in interpersonal relationships. In other, more successful group ("active", "passive") training program effects, but not as much as the previous one. Assuming that the social status ranked by level of achievement of social and psychological adaptation in order "at risk" - "social outcast" - "isolated" - "passive" - "active" (adapted from least to most), the performance impact of training programs is in logarithmic dependence on the success of previous social-psychological adaptation that is manifested in belonging to a certain social status.

Keywords: adaptation, social status, mental health, vocational school.

Подано до редакції 29.04.2014

